

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ

Книга 2 – ГЕОГРАФИЯ

Том 115–116

ANNUAL OF SOFIA UNIVERSITY “ST. KLIMENT OHRIDSKI”

FACULTY OF GEOLOGY AND GEOGRAPHY

Book 2 – GEOGRAPHY

Volume 115–116

КОГАТО ГЕОГРАФИЯТА СТАВАШЕ НАУКА (ОТ КОЛУМБ ДО КАНТ)

ВЕСЕЛИН БОЯДЖИЕВ¹

¹*Катедра Социално-икономическа география
e-mail: v.boiadjiev@abv.bg*

Veselin Boyadzhiev. WHEN GEOGRAPHY BECAME A SCIENCE (FROM COLUMBUS TO KANT)

As one of the most ancient sciences, we must immediately clarify that we mean the transition, which began conditionally with the travels of Columbus and the scientific achievements that provided them and ended with the genius of Immanuel Kant – from the late XV to the late XVIII century. We do not share the heroic and semi-mythical descriptions of the travels of Columbus and his successors Da Gama, Magayaes (incorrectly spelled with the Castilian name Magellan), Vespucci, and others. They are all outstanding professionals familiar with advanced scientific advances. Therefore, the basis of their travels is the latest scientific advances, not some heroic risk. *Keywords:* Great geographical discoveries, Columbus, Kant, geography, historical geography

УВОД

Стореното от Колумб е фокус, събрал научните достижения до края на XV в., и в същото време е отправната точка на научни открития, част от които са т.н. Велики географски открития. Използваме условието „така наречени“ не защото не ги приемаме или подценяваме. Причината е признанието, че този израз идва от слабостта на тогавашната география, в резултат на което той нито е създаден от географите, нито Колумб или неговите „последователи“ са се смятали за географи. Те са изпълнявали рождената географска парадигма да опознаят Земята без да имат теоретични цели за развитието на географията. Тя си остава част от

философията, а картите все още са картини, в чиито краища липсата на информация се запълва с всякакви фантастични изображения на митични същества. А над всичко продължава да бди Светата римска църква... Да добавим и хората „антиподи“, които, живеейки от обратната страна на Земята, е трябвало да ходят с краката нагоре, закачени за земната повърхност.

МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Структурата на разработката обхваща въведение, методи и методология, резултати, дискусия и заключение.

Обект на изследване е географията като наука и обществена практика. Предмет на изследване е развитието на текущата парадигма на географията и конкретно преходът от рождената парадигма за опознаване на земната повърхност към изясняване на мястото на географията в теоретичното научно познание. Към предмета влиза също изясняване вътрешния строеж на географията от стихийното количествено натрупване на факти към разбирането за системна структура, в която централно място заема както Земята като природно цяло, така и човекът с неговата материална и духовна култура.

Основната цел е да се обясни логиката и обективния характер на развитието на географията и нейната централна роля в ренесансовото общество.

За постигане на целта са поставени задачите:

Процесите на развитие на географията да се изяснят във времеви порядък и се докаже, че успоредно във времето върви логичният сценарий на еволюцията на географското знание. Специално внимание се отделя на обогатяването на инструментариума от методи. Като илюстрация се отбелязва преходът в картографията, където рисунката се заменя със сложен технологичен продукт, подчинен на сложни математически изчисления и съобразен с използването на нови апарати за измерване на времето и ориентация в пространството. Важна цел е да отпаднат митологичните представи, които изобразяват Великите географски открития не като научен резултат, а като приумици на личностни характери на мореплаватели или откъснатите от всекидневието на обществото камерални учени. Доказва се, че през Ренесанса географията се развива като обществено полезна наука, пряко свързана с всекидневието на обществото. Нейното развитие е на границата между природното и хуманитарното познание и от географа се изисква все повече да познава достиженията на другите науки.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ

От античното идейно богатство на представите за Земята през цедката на католическата църква се е промъкнала само птоломеевата география и то бла-

годарение на превода ѝ от маврите, с които все още има сражения на Пиренеите. Според нейните представи земната суша се състои от три материка – Европа, Азия и Африка. Така че ако се тръгне по вода от западната част на Европа математически трябва да се стигне до източната част на Азия с Китай и остров Сипанго (Япония). Тези представи се подкрепят и от сухоземните пътешественици, включително и от недоказания Марко Поло. Разбира се, ако се приеме все още оспорваната теза, че Земята е кръгла. Според нас в първото пътуване на Колумб като начален пример рискът не е бил в незнанието и че едва ли той се хвърлил в неизвестност, от която наблюдаващият моряк щастливо се провикнал: „Земя!“.

Колумб добре е знаел кръглата форма на планетата и постоянно е ползвал не само античните знания в това отношение, но и глобусът, създаден от немския картограф Мартин Бехайм през същата 1492 г., когато тръгва. Тъй като и двамата са живели до тогава в Португалия, те са се срещали и са обсъждали пътуването до Индия. На мъничкия глобус с диаметър едва 507 мм ойкуменът е само до екватора, защото на юг е непоносимо горещо. Екватор има, но няма паралели, а означените зодиаци и меридиани не помагат за ориентация, примерно успоредна на екватора.

Ценни писма до краля ни е оставил лекарят Тосканели. Предполага се, че техният действителен автор е Колумб или лекарят ги е писал по негово внушение. В едно от тях до португалския крал Тосканели обяснява как с плаване на запад може да се достигне до Индия с подправките. Всъщност те са на полуострова Малака, до острова Сипанго, тайнствено споменат от Поло.

Колумб се е доверил на неточните изчисления на размерите на Земята от живелият през II век съвременник на Птоломей, Марин Тирски. Последният създава поправена карта на света с различни климати и меридиани. Тази карта се ползва и от Птоломей.

Не е известно дали отказът на кастилския крал, а и на португалския, да финансират Колумб не се дължат на техните математици, които са открили грешката на Марин Тирски, повторена от Колумб. Според античният учен и неговите меридиани разстоянието на трите известни дотогава континенти заема 225° , докато в действителност то е едва 139° . Разликата е водна шир, която моряците не могат да преодолеят поради невъзможността толкова дълго време да разполагат с прясна храна и вода срещу скорбута. Ако Колумб е знаел грешката си, едва ли е щял да тръгне...

Според глобуса на Бехайм обиколката по екватора е едва 30 000 км, а не 40 000 км, както е в действителност. Въпреки грешката, експедицията успява да достигне до суша, за която до края на живота си Колумб ще смята, че е Азия. Той така и не разбира, че е спасен благодарение на неизвестен материк, разположен много по-близо от предполагаемата суша.

Нашето предположение, че ако Колумб вече е знаел за компенсационните океански течения е можел да предполага за наличието на студено течение, об-

ратно на топлото, което идва към Европа от запад. Тъй като той не е знаел за Американите е могъл да очаква, че на юг или на север от идващото към Британия топло течение, на запад отива студено, което лесно ще го закара до Азия.

Колумб поставя началото на набирането на факти, които все по-трудно ще могат да се обяснят от католическите догми на официалната география. Редят се открития, които подтикват създаването на модерна географска теория. Претворените антични представи започват да се изместват от новите достижения, за което на географията помагат другите науки. Този период, продължил от края на XV до XVII век всъщност е продължение на времето на новости, но вече обединени под името Ренесанс или раждане наново. Струва си да напомним, че колумбовите пътувания наследяват експедициите покрай бреговете на Западна Африка. От тях става ясно, че в дотогавашните географски представи започват корекции. Например, че е възможно да се плува и на юг от Екватора без да се среща непоносима горещина. Появяват се новости, независимо дали са пренесени от Азия или са собствени европейски изобретения. Това са новите уреди за ориентация, изобретяват се чугуна и стоманата, строят се невиджано големи и здрави кораби, даващи възможност да се плава дълго, благодарение на новия такелаж и срещу водните и въздушните течения. Това им позволява вече да се отдалечават от бреговете. Помагат и новите уреди за ориентация според посоките на света, движението на Слънцето и разположението на звездите. Истинска революция протича в картографията, където са появяват крайбрежните портолаки и розетките с координати за вътрешността на океаните. Започва роенето на картографските проекции. Индиректно се добавя буквопечатането, открадването на коприната от Китай, поскъпването на източните стоки в резултат на появата на мюсюлманите – араби и турци – дошло след завземането на Йерусалим и Цариград. Разбира се, и създаването на огнестрелното оръжие.

Откриването на Американите е част от снопа океански открития, към които включваме експедициите, достигнали до най-южната точка на Африка (Бартолумю Диаш) и продължили до Индия (В-Башку да Гама), както и обиколката на света от експедицията на Фернъ Магаяеш, известен у нас с кастилското си име Фернандо Магелан.

Папата усеща опасността да изгуби наддържавната си власт и чрез договора от Тордесияс прави първото разделение на света на зони на влияние на португалци и кастилици.

Всички изложени до тук факти показват подготвителните количествени промени, които са наследени от новости, явяващи се качество за развитието на географията. Тук попадат изследванията на Кеплер, Коперник, Галилей и Нютон, които отхвърлят теологичната концепция на Аристотел за строежа на Вселената и за мястото на Земята и Слънцето в нея. От геоцентризъм се преминава към хелиоцентризъм като се използват и теоретични, но и практи-

чески доводи. Всичко става в условията на ярка църковна съпротива. Горят клади като тази за Джордано Бруно, Галилей се спасява, отричайки се от разбиранията си, но според легендата си мърмори: „И все пак тя (Земята – бел. В. Б.) се върти“. Географията навлиза в зрялата фаза на предкласическия си период, който, според западните учени, продължава до смъртта на последния енциклопедист Александър фон Хумболт през 1859 г.

Опитите да се въгкат заедно гръцките и римските географски разбираня за една хомогенна наука с диференциращите нови знания, при които природознанието върви пред обществознанието, не успяват. Стига се до ясно разделение, което води до характерния днес за географията дуализъм. Тази двойственост природа-общество се превръща във вътрешния двигател за развитието на географията, но и в нейна хронична слабост. Дали това или онова е география или не от една страна говори за универсализъм и централно разпределителско място между природните и хуманитарните науки, но от друга налага постоянна защита от конкурентите със сроден предмет и обект. Всичко това добре личи дори и в развитието на българската география. В скромните ѝ и късни мащаби още при основаването ѝ в Университета се води борба дали да е при природните факултети или при историците и филолозите. И въпреки че първата катедра е и по обща етнография, периодически от природните факултети се правят опити за привличане. До момента, в който идва сталинизмът и „решава“ въпроса. И до днес...

Въпросната модернизацията на географията дължим най-вече на Бернард Варениус, живял през XVII век. Той критикува описателната география, настанила се в резултат на рязко нарасналите знания, дошли в резултат на откритията на нови земи и водни басейни. Оръжието на Варениус са математическите изчисления на споменатите по-горе негови съвременници.

Хуманитарното направление в географията ярко изостава през разглеждания период, но това не означава, че то няма развитие. Докато представителите на природознанието разчитат на новостите от сродните природни науки, които една след друга се самообособяват, то хуманитаристите продължават да разчитат на аристотеловите разбираня за зоните на разселванията на човека, както и на херодотовите разбираня за обществената роля на природата. Филип Клувер набляга на историческата география, Апиан издава римските изследователи, а Мюнстер със своята Космография отделя на астрономията, математиката, на картографията и на физическата география само първия си том, докато останалите пет разказват по старому за различните страни. Като последен защитник на елинистично-римските разбираня той прави опит да възкреси птоломеевата хорология и да я противопостави на географията. Отношенията на географията с хорологизма са едно от вечните отношения, които периодически се модернизират и коментират. Да напомним, че у нас Бешков (1943) още в средата на миналия век писа за абсолютния хорологи-

зъм в антропогеографията. Разбира се, вече след ла Блаш и Рихтфохен, които сведоха Земята до дом на човека и изключиха окончателно небето от географските интереси.

Страбоновата география изучава земята, водата и небето, докато Варениус набляга на хорологизма, а Имануел Кант ще развие географския детерминизъм. По този начин хорологията отстъпва, а небето вече остава извън интересите на географията.

В обществото на Западна Европа Изтокът вече не е притегателен и Божи гроб не е географска цел. Изоставено е и желанието да се освободи Константинопол, вече приет като Истанбул. И докато едни католици богатеят от завладяването на нови земи, тези от Централна Европа спират под стените на Виена окончателно османците, и през следващите векове с надигащите се руси, ще ги върнат на границата на Европа. Промените ще пробудят национализъм, който свежда днешната роля на папата до историческа личност с декоративна роля. В национализма не може без география. А и някой трябва да обобщи постигнатото в природознанието и да го свърже с хората и обществото. Това не може да е католическата география, която все още не знае, че дори Земята е кръгла. Логично възход ще има и в обществознанието, но вече не на основите на препечатаното антично слово, преписано от умните маври. Географията се развива не само като камерна наука, но извира от практиката. В средата на XVII век в своята Обща география, по същество търговска, Варениус вече вижда една наука, съставена от различни клонове, които си взаимодействат, а не се борят, задушавайки другите. От тогава започва роенето на географията на географии, макар че е много рано за откриване на системите.

Докато Варениус развива природознанието в географията и ползва математическа основа, то живелият след него Кант е хуманитарната допълваща противоположност. И двамата осъзнават дуалността на географията и се стремят да вкарат в единен впряг природата и обществото. Но докато Варениус изобщо не смята, че това е възможно и съзнателно свежда хуманитаристиката до познати регионални и национални описания, то при Кант нещата са далеч по-сложни и развити.

Ако търсим съвсем началото, може би трябва да тръгнем от калвиниста от Данциг (Гданск) – Бартоломю Кекерман, който в краткия си живот написва специализирани научни работи, в чиито заглавия винаги стои думата „система“. Така през 1612 г. идва редът и на Система географикум. В нея срещаме Специална география, която изучава местата на базата на личен опит и с това служи на управлението и търговията. Друг клон е Общата география, която се основава на математиката и астрономията. Варениус възприема наличието на няколко клона в науката, което се изявява в търговското му изследване за Япония. По това време малката Нидерландия изживява своя златен век. След дългогодишна война северните провинции на „Ниските земи“ се освобож-

дават от испанците и създават своята република. Нидерландците оглавяват международната търговия, а Амстердам се превръща в най-голямото пристанище. Разположена между големите западноевропейски държави, Нидерландия, с нейното географско положение, осигурява търговията между Балтийско и Средиземно море, придобива монопол в търговията с Япония, води търговията с роби между Африка и Америките. От една страна в държавата има всякакви свободи, които привличат несъгласни с инквизицията учени, музиканти, художници, търговци, но от друга превръща Амстердам в главния европейски пазар за търговията с роби. С помощта на вятърните мелници започва пресушаването на крайморските езера и превръщането им в полдери, които по-късно се включват в земеделски оборот.

До голяма степен превръщането на Нидерландия в морска търговска и военна сила се дължи на творчеството на живелия през XVI век Меркатор. Неговите карти предизвикват революция в корабоплаването. Той създава собствена картографска проекция, а сухоземните му карти се използват и днес за различни цели.

Между Варениус и Кант минава век. Привидно липсват големи събития в теорията на географията. Оpozнава се вътрешността на вече изяснените суши на планетата. Върви смяната на колониалната организация на света. Залязват пиренейските монархии, израстват Нидерландия, Франция и особено набиращата световна скорост Великобритания. От онова време най-забележителни са достиженията на сродни науки, които подпомагат развитието на различни географски знания. По-късно те ще доведат до обособяването на отделни географски науки, особено в природната част.

За бъдещата биогеография, геоморфология и хидрология значение имат изследванията на Джон Рей, Джон Стрейчи и Доменико Гуелмини. Първият се явява предвестник на Карл Линей и Чарлс Дарвин с определяне на отделните видове. За Стрейчи енциклопедия Британика отбелязва, че той създава теорията за стратификация на скалните формации и ги картографира. Гуелмини създава разбиранията за хидравликата, доказва ролята на съпротивлението на речното легло върху скоростта на водата. Към тях следва да добавим геоморфоложките приноси на Джеймс Хътън и Луи Габриел. Те доказват логиката в еволюцията на релефа в противовес на тогавашните разбирания за природните катастрофи като двигател на развитието. Хътън е представител на модерната геоложка наука и смята, че земната кора постоянно се променя и трябва да се изучава. Луи Габриел допринася за това Франция, с големите си реки, да се снабди с гъста мрежа плавателни канали, които остават конкурентни чак до появата на железниците. Използват се шлюзи, които позволяват по каналите да се достига разлика във височината до 200 метра. Той обобщава природознанието в огромния обем от общо 44 тома, някои издадени чак след смъртта му. Проправя пътя на великите му наследници Жан Батист дьо Ламарк

и Жорж Кювие. След години Дарвин ще се опира на техните изследвания. Тяхното обемно творчество се основава на описанията на пътешествениците, които вече съпровождат всяка експедиция. Типичният пример са Йохан Райнхолд Форстър и сина му Йохан Джордж Форстър. От разнообразния им живот в Полша, Русия, Шотландия и Англия с най-голямо значение е пътуването им с втората експедиция на Кук, след която публикуват няколко изследвания на тема обиколката на света. Като съвестни естественици те записват всичко много подробно и по-късно издават труд върху животинския свят на Северна Америка. Бащата описва географски природата според отделните елементи – релеф, води и т.н. Синът отива напред в теорията и прави сравнения между природата на Западна Европа и Американите. Така в методологията се използва сравнителният метод.

През XVIII век географията от хуманитарното направление определено излиза от сянката на историята когато изследва обществото. Стремешът за самостоятелна география се забелязва у французина Буаш и немца Бюшинг. Буаш е главен географ на Франция и развива новото за времето си направление на теоретичната география, която се явява резултат от осмислянето на географските открития до момента. На тази основа ученият стига до извода, че съществуват още неоткрити континенти и протоци между тях. И днес остава неясно откъде е ползвал информация, за да създаде карта на Антарктида близо два века преди физическото и откриване. Предрича Аляска и Беринговия проток.

Бюшинг е професор по философия и като енциклопедист остава известен най-вече с двете си географии. Едната е на света, а другата е въведение в географията със знания за политиката, търговията и финансите на европейските държави. Творчеството и на двамата е признак, че макар и със закъснение, в средата на XVIII век се очертават теоретичните основи на хуманитарната география. Бюшинг залага на статистиката и ползва като важен показател гъстотата на населението.

В разгръщащото се тематично ветрило на географията постепенно централна посредническа роля започват да играят теоретичните знания, печатаните карти на Меркатор и медицинската география. Според Веселинова: „Няма друга наука, която в развитието си да е претърпяла такъв дълбок конфликт между „стара“ и „нова“, както между папската манастирска средновековна география и новата обществена география на зараждащото се капиталистическо общество.“ (Веселинова, 2021, 61 с.)

По-късно Хоммайер публикува въведение в чистата география и прави стъпки към политическата и военната география. Това още повече превръща знанията за човека и обществото в нов сноп от бъдещи географски науки. В същото време, за да не разкъсва географията, той изтъква ролята на големите сходни природни пространства – терени, каквито се явяват водните басейни.

От идейна гледна точка опитът да се свърже природата с обществото вече създава основата на бъдещия географски детерминизъм. В това отношение е творчеството на Йохан Зюне, който смята, че въз основа на природните си дадености Балканският полуостров е по-различен от Европа, което се доказва и от неговото население и обществения му живот.

Ако изследователите приемат, че предкласическата география завършва с фон Хумболт, според нас науката ползва за граница творчеството на пруския учен Имануел Кант. Най-малко, защото след този енциклопедист географията като наука не само, че вече не е същата, но и няма съмнение в нейното самостоятелно, а не спомагателно и описателно съществуване. Жалко е, че все още у нас има автори, които изостават от Кант и смятат географията за помощна наука и учебна дисциплина. Той заслужава нашето специално внимание. Кант е от т.н. камерални учени. Известно е, че през сравнително дългия си живот от 80 години не е напуснал родния си Кьонигсберг (днес Калининград) и околността. Дългогодишната практика на университетски преподавател му е наложила, освен с философията, да се занимава и с природните науки, сред които централно място заема физическата география. Този оригинален подход осигурява на Кант възгледи, които още приживе му носят признание и влияние. За развитието на географията ще отбележим няколко приноса. На първо място е теорията му за създаването на Вселената, която по-късно става известна като теорията на Кант-Лаплас. После идва изучаването ролята на природата върху влиянието на обществото. При което Кант доказва влиянието на двойката термини „пространство – време“ и по този начин обяснява защо историята като хронологична наука е близка с териториалната наука география. Трудността идва от различните скорости, с които се развиват географията и историята. По-късно тези възгледи ще бъдат развити като хорологизъм от Хетнер и Ритер. От хронологична гледна точка Кант слага край на влиянието на телеологията в географията на Аристотел с неговата индукция и съзерцание. Дедукцията на Кант води до дуализъм. От една страна неговата философия го кара да опознае природата и от това идва дългогодишния му курс по физическа география. От друга страна човекът като част от природата създава връзката между природната география и тази за хората и обществото. Кант дели географията на физическа, морална и политическа, което е пътека към системността. Той е идеалист и в същото време е и хуманист.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За разлика от нас Кант смята, че физическата география изучава човека и неговата материална култура. В неговите политически възгледи, от днешна гледна точка, има много модерност, например разбирането, че Земята е наш общ дом. Но в същото време има неосъществими илюзии, че държавно-

то развитие може да се осъществява само с мирни средства. От една страна възприема обективното съществуване на света, но от друга той остава свят за географията във вътрешната същност, присъща на телата. След Кант географията задълбочава вътрешната си структура и дуализъм и в същото време заема централното място в научното познание на диспечер между природните и хуманитарните науки. Вместо да се върви към стриктно изпълнение на мирните договори, да се ликвидират армиите и да настане вечен мир, както проповядва Кант, след него светът развива колониализъм, който само век по-късно ще доведе до Първата световна война. Бурно развиващият се капитализъм ще избухне напред значението на стопанството, а от географска гледна точка ще се роди стопанската география с нейните теории. Физическата география постепенно ще се разшири в природна, а срещу нея ще застане хуманитарната с все по-вече си разновидности.

ЛИТЕРАТУРА

- Бешков, Ат. (1943) За абсолютния хорологизъм в антропогеографията, Изв. БГД, т. X, 127–136.
- Борисов, Ал., Курков, Ал. (1973) Иммануил Кант как географ. Изв. ВГО, вып. 6.
- Бояджиев, В. (2019) Началото на българската географска наука, В: Пространство-Общество-Икономика, т. 1, 127–150.
- Бояджиев, В. (2016) Увод в историческата география. Парадигма, С.
- Веселинова, Н. (2021) Медицинската география – постижения и надежди. Изд. Парадигма. С.
- Голубчик, М., Ендокимов, С, Максимов, Т. (1998) История географии. 222 с.
- Идрис, Г. (1974) Кант и съвременные представления о Вселенной, сп. Природа, 6, 73–81.
- Магидович, И., Магидович. В. (1959) Очерки по истории географических открытий, 5 т.
- Мукитанов, Н. (1988) От Страбон до наши дни.
- Яцунский, В. (1955) Историческая география. История ее возникновения и развития в XIV–XVIII веках, 330 стр.
- Department of geography and natural resource management school of Earth and environment science. Uttarakhand Open University, B. A./B Sc. GE – 301, Geographical thought and evolution.
- Deuphine, A. Theoretical context of classical geography, In& Geographical models with Mathematica, pp. 3–17.
- Dictionary of Scientific Biography (1970), edited by Charles Coulston Gillespie, Charles Scribner's Sons.
- Early origins of geographical thinking with reference to Varenus and Kant. Pathshala. A gateway to all post graduate courses. New Delhi.
- Hartshorne, R. (1939) The pre classical period in the modern geography Annals of Association of American geographers, vol. 29, No 3, pp. 35–48.
- Waldman, Carl, Alan Wexler (1992) Who was who in World Exploration? Facts on File.

SUMMARY
WHEN GEOGRAPHY BECAME A SCIENCE
(FROM COLUMBUS TO KANT)

The structure of the proposed article includes an introduction, methods and methodology, results and discussion, and a conclusion. The object of the study is geography as a science and social practice. The subject of the research is the development of the current paradigm of geography and specifically the transition from the birth paradigm for learning about the earth's surface to clarifying the place of geography in theoretical scientific knowledge.

The subject also includes clarifying the internal structure of geography from the spontaneous quantitative accumulation of facts to the understanding of a systemic structure in which the Earth as a natural whole and man with his material and spiritual culture occupy a central place.

The main goal of this paper is to explain the logic and objective nature of the development of geography and its central role in Renaissance society.

The tasks are: To clarify the processes of development of geography in chronological order and to prove the logical scenario of the evolution of geographical knowledge which is parallel in time.

Special attention is paid to the enrichment of methods. As an illustration, the transition in cartography is noted, where the drawing is replaced by a complex technological product, subjected to complex mathematical calculations and consistent with the use of new devices for measuring time and orientation in space. An important goal is to eliminate the mythological notions that present the Great Geographical Discoveries not as a scientific result, but as whims of personal characters of sailors or detached from the everyday life of society chamber scientists. It is proved that during the Renaissance geography developed as a socially useful science directly related to the everyday life of society. Its development is on the border between natural and humanitarian knowledge and the geographer is increasingly required to know the achievements of other sciences.